

Sygnatura akt XI Ns 805/15

## POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2017 r.

**Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu XI Wydział Cywilny**

**w następującym składzie:**

Przewodniczący: SSR Marek Wójcik

Protokolant: Joanna Dudek

**po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 grudnia 2017 r. we W.**

**sprawy z wniosku A. K.**

**przy udziale K. K. (1), B. Ł., E. B. i J. Ł.**

**o stwierdzenie nabycia spadku po Z. J. (1)**

**postanawia:**

I. stwierdzić, że spadek po Z. J. (1) zmarłej w dniu 21 marca 2015 r. we W., mającej ostatnie miejsce zwykłego pobytu we W. przy ul. (...), na podstawie testamentu notarialnego z dnia 12 sierpnia 2008 r. sporządzonego w Kancelarii Notarialnej we W. przed notariuszem A. C. repertorium A nr 5117/2008, testamentu własnoręcznego z dnia 30 czerwca 2011 r. oraz testamentu notarialnego z dnia 5 lipca 2011 r. sporządzonego w Kancelarii Notarialnej we W. przed notariuszem A. C. repertorium A nr 2923/2011 nabyła córka B. Ł. w całości wprost;

II. ustalić, że strony ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

**Sygnatura akt XI Ns 805/15**

## UZASADNIENIE

We wniosku złożonym w dniu 10 sierpnia 2015 r. wnioskodawczyni A. K. domagała się stwierdzenia nabycia spadku po Z. J. (2) z domu P., zmarłej w dniu 21 marca 2015 r., przed śmiercią stale zamieszkałej we W. przy ul. (...).

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawczyni podała, że nie ma wiadomości o tym, aby zmarła Z. J. (1) pozostawiła testament. Spadkodawczyni była wdową, zawierała związek małżeński tylko raz, a w skład jej majątku wchodził udział w domu wraz z ogrodem położonym we W. przy ul. (...) (dawna ul. (...)). Jednocześnie wnioskodawczyni wskazała, że spadkobiercami Z. J. (3) są jej córki: A. K., K. K. (1) i B. Ł..

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka postępowania B. Ł. wniosła o stwierdzenie, że spadek po zmarłej w dniu 21 marca 2015 r. Z. J. (1), ostatnio stale zamieszkałej we W. przy ul. (...), na podstawie testamentu notarialnego z dnia 5 lipca 2011 r. dziedziczy w całości córka B. Ł..

W uzasadnieniu uczestniczka ta potwierdziła, że spadkodawczyni była wdową. Z małżeństwa z J. J. (1), który był jej jedynym mężem, posiadała trzy córki tj. A. K., K. K. (1) i B. Ł.. Ponadto podała, że spadkodawczyni w dniu 30 czerwca 2011 r. sporządziła własnoręczny testament, w którym do całości spadku powołała swoją córkę B. Ł.. Następnie w dniu 5 lipca 2011 r. spadkodawczyni sporządziła, przed notariuszem A. C. z Kancelarii Notarialnej we W. przy ul. (...), testament notarialny, w którym do całości spadku powołana córka B. Ł. i wydziedziczyła córki A. K. oraz K. K. (2).

Na rozprawie w dniu 9 listopada 2015 r. uczestniczka postępowania K. K. (1) wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej Z. J. (1) na podstawie ustawy.

Następnie w piśmie przygotowawczym datowanym na dzień 20 listopada 2015 r. wnioskodawczyni A. K. oraz uczestniczka postępowania K. K. (1) podniosły, że testamenty zmarłej Z. J. (1): holograficzny z dnia 30 czerwca 2011 r. oraz notarialny z dnia 5 lipca 2011 r. są nieważne w związku z treścią art. 945 § 1 k.c. Wnioskodawczyni i uczestniczka postępowania K. K. (1) zarzuciły, że w datach sporządzania powyższych testamentów stan zdrowia spadkodawczyni był już z pewnością tego rodzaju, że w zupełności wyłączał świadomie i swobodnie podjęcie decyzji oraz wyrażenie woli. Podały, że spadkodawczyni Z. J. (1) od wielu lat chorowała na chorobę Alzheimera, która jest nieuleczalną i postępującą chorobą neurodegeneracyjną. Już w 2006 r. badanie TK mózgu wykonane w Szpitalu im. (...) we W. wykazało istotne zmiany w mózgu spadkodawczyni, upośledzające zdolność do rozumienia znaczenia podejmowanych decyzji. Także w okresie późniejszym stan zdrowia spadkodawczyni nie uległ poprawie. Z czasem spadkodawczyni miała coraz poważniejsze zaburzenia pamięci i kojarzenia – myliła osoby, fakty i sytuacje. Na istotną wątpliwość co do poczytalności spadkodawczyni w chwili testowania, zadaniem wnioskodawczyni i uczestniczki postępowania K. K. (1), wskazuje również podanie odmiennych przyczyn wydziedziczenia starszych córek podanych w obu testamentach: w testamencie własnoręcznym spadkodawczyni stwierdziła, że starsze córki zostały przez nią spleacone, z kolei w testamencie notarialnym wskazano, że przyczyną wydziedziczenia było uporczywe niedopełnianie względem spadkodawczyni obowiązków rodzinnych przez K. K. (2) oraz A. K.. Ponadto wnioskodawczyni i uczestniczka postępowania A. K. podniosły, że spadkodawczyni bała się swojej najmłodszej córki B. Ł., stąd w grę może wchodzić również groźba ze strony najmłodszej córki, zmierzająca do tego by spadkodawczyni sporządziła testament o przedstawionej wyżej treści. Sprecyzowanie zarzutów dotyczących testamentów zostało dokonane na rozprawie w dniu 13 stycznia 2016 r.

W konsekwencji powyższego wnioskodawczyni i uczestniczka postępowania A. K. podtrzymały swoje dotychczasowe stanowisko i wniosły o stwierdzenie, że spadek po Z. J. (1) nabyły na podstawie ustawy córki zmarłej: A. K., K. K. (1) i B. Ł. po 1/3 części każda z nich.

Wezwani do udziału w sprawie w charakterze uczestników postępowania :E. B. i J. Ł. (postanowienie Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu z dnia 9 listopada 2015 r.) w pismach procesowych z dnia 5 stycznia 2016 r. (data nadania w urzędzie pocztowym) wnieśli o stwierdzenie, że spadek po Z. J. (1) zmarłej w dniu 21 marca 2015 r. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 5 lipca 2011 r. dziedziczy córka B. Ł. w całości. W pismach tych wskazali, że spadkodawczyni w chwili sporządzenia testamentu była w pełni władz umysłowych, miała pełną zdolność do podejmowania decyzji i wyrażania swojej woli, nie działała również pod wpływem błędu ani groźby.

Na rozprawie w dniu 9 marca 2016 r. w tutejszym Sądzie dokonano otwarcia i ogłoszenia testamentów Z. J. (1): własnoręcznego z dnia 30 czerwca 2011 r. oraz notarialnego z dnia 5 lipca 2011 r., Rep. A nr 2923/2011.

W dniu 24 sierpnia 2016 r., na rozprawie, pełnomocnik uczestniczki postępowania B. Ł. oświadczył, że w dniu 22 sierpnia 2016 r. uczestniczka postępowania poinformowała go o znalezieniu kolejnego testamentu notarialnego Z. J. (1), sporządzonego w dniu 12 sierpnia 2008 r., Rep. A nr 5117/2008.

Na rozprawie w dniu 12 października 2016 r. w tutejszym Sądzie dokonano otwarcia i ogłoszenia testamentu notarialnego Z. J. (1) z dnia 12 sierpnia 2008 r., Rep. A nr 5117/2008.

W toku postępowania wnioskodawczyni i uczestnicy postępowania podtrzymali swoje stanowiska w sprawie.

### **Sąd ustalił następujący stan faktyczny:**

Z. J. (2) z domu P. zmarła w dniu 21 marca 2015 r. we W.. Ostatnim jej miejscem zwykłego pobytu był W. ul. (...).

(bezsporne, a nadto dowód:

- odpis skrócony aktu zgonu spadkodawczyni Z. J. (1) z dnia 23 marca 2015 r., sporządzony w USC we W. pod nr (...) – k. 3 akt;
- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie wnioskodawczyni A. K. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r. - k. 135 verte -137 akt;
- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie uczestniczki postępowania K. K. (1) – protokół rozprawy z dnia 24 sierpnia 2016 r. - k. 188 verte -189 verte akt;
- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie uczestniczki postępowania B. Ł. – protokół rozprawy z dnia 12 października 2016 r. - k. 197 verte - 200 akt;
- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie uczestniczki postępowania E. B. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r. - k. 137-138 verte akt;
- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie uczestniczka postępowania, J. Ł. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r. - k. 138 verte -139 akt)

Spadkodawczyni Z. J. (1) w chwili śmierci była wdową. Związek małżeński zawierała jeden raz tylko z J. J. (1), który zmarł w dniu 20 stycznia 1980 r. Ze związku tego spadkodawczyni miała troje dzieci tj. trzy córki: A. K., K. K. (1) oraz B. Ł.. Z. J. (1) nie miała dzieci pozamałżeńskich ani też przysposobionych. W skład spadku nie wchodzi gospodarstwo rolne.

(dowód:

- odpis skrócony aktu małżeństwa Z. J. (2) z domu P. i J. J. (1), z dnia 24 października 1972 r. sporządzony w USC we W. pod nr (...) - k. 5 akt tutejszego Sądu o sygnaturze I Ns 425/80;
- odpis skrócony aktu zgonu J. J. (1) z dnia 21 stycznia 1980 r., sporządzony w USC we W. pod nr 323/80 – k. 6 akt tutejszego Sądu o sygnaturze I Ns 425/80;
- odpis skrócony aktu urodzenia K. J. z dnia 24 października 1972 r., sporządzony w USC we W. pod nr (...) - k. 2 akt tutejszego Sądu o sygnaturze I Ns 425/80;
- odpis skrócony aktu urodzenia B. J. z dnia 12 maja 1980 r., sporządzony w USC we W. pod nr (...), k. 3 akt tutejszego Sądu o sygnaturze I Ns 425/80;
- odpis skrócony aktu urodzenia A. J. z dnia 12 maja 1980 r., sporządzony w USC we W. pod nr (...) - k. 4 akt tutejszego Sądu o sygnaturze I NS 425/80;
- odpis skrócony aktu małżeństwa A. J. i J. K. z dnia 29 czerwca 1981 r., sporządzony w USC we W. pod nr (...) – k. 4 akt;
- odpis skrócony aktu małżeństwa B. J. i A. Ł. z dnia 3 lutego 2015 r., sporządzony w USC we W. pod nr (...) - k. 33 akt;
- odpis skrócony aktu małżeństwa K. J. i K. K. (3) z dnia 26 października 2015 r., sporządzony w USC w W. pod nr (...) - k. 33 akt;
- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie wnioskodawczyni A. K. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r. - k. 135 verte -137 akt;
- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie uczestniczki postępowania K. K. (1) – protokół rozprawy z dnia 24 sierpnia 2016 r. - k. 188 verte -189 verte akt;

- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie uczestniczki postępowania B. Ł. – protokół rozprawy z dnia 12 października 2016 r. - k. 197 verte -200 akt;
- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie uczestniczki postępowania E. B. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r. - k. 137-138 verte akt;
- zapewnienie spadkowe uczestniczka postępowania J. Ł. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r. - k. 138 verte -139 akt)

Wnioskodawczynie i uczestnicy postępowania nie składali oświadczeń spadkowych, nie byli uznani za niegodnych dziedziczenia i nie zawierali za życia spadkodawczynie umów dotyczących zrzeczenia się praw do spadku. O śmierci spadkodawczynie wnioskodawczynie i uczestnicy postępowania dowiedzieli się w dniu jej zgonu.

(dowód:

- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie wnioskodawczynie A. K. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r. - k. 135-137 akt;
- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie uczestniczki postępowania K. K. (1) – protokół rozprawy z dnia 24 sierpnia 2016 r. - k. 188 verte -189 verte akt;
- zapewnienie spadkowe uczestniczki postępowania B. Ł. – protokół rozprawy z dnia 12 października 2016 r., k. 197 verte -200 akt;
- uzupełniające zapewnienie spadkowe uczestniczki postępowania B. Ł. – protokół rozprawy z dnia 6 grudnia 2017 r., k.285 verte akt;
- zapewnienie spadkowe uczestniczki postępowania, E. B. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r., k. 137-138 verte akt;
- zapewnienie spadkowe uczestniczka postępowania J. Ł. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r., k. 138 verte -139 akt)

W dniu 12 sierpnia 2008 r. Z. J. (1) sporządziła testament notarialny przed notariuszem A. C. w Kancelarii Notarialnej we W. przy ul. (...), repertorium A nr 5117/2008. W testamencie tym Z. J. (1) oświadczyła, że do spadku powołuje córkę B. Ł., córkę J., urodzoną (...), zamieszkałą we W. przy ul. (...) i przeznacza jej cały majątek. W przypadku, gdyby B. Ł. nie mogła lub nie chciała dziedziczyć, Z. J. (1) oświadczyła, że do spadku powołuje swoje wnuki: E. Ł., córkę A. i B., urodzoną w dniu (...) oraz J. Ł., syna A. i B., urodzonego w dniu (...) i przeznacza im cały majątek w częściach równych.

(dowód:

- testament notarialny z dnia 12 sierpnia 2008 r. sporządzony przed notariuszem A. C. w Kancelarii Notarialnej we W., repertorium A nr 5117/2008 – k. 186- 186 verte akt)

Testament z dnia 12 sierpnia 2008 r. został znaleziony przez B. Ł. po śmierci Z. J. (1), wśród rzeczy zmarłej. Przed znalezieniem testamentu nikt z uczestników postępowania nie wiedział o jego istnieniu. B. Ł. już w 2006 r. słyszała, że jej matka myśli o sporządzeniu na jej rzecz testamentu, ale nie wiedziała czy faktycznie w tym okresie jakiś testament został sporządzony.

(dowód :

- uzupełniające zapewnienie spadkowe i przesłuchanie wnioskodawczynie A. K. – protokół rozprawy z dnia 24 sierpnia 2016 r., k. 187verte -188 akt;

- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie uczestniczki postępowania, K. K. (1) – protokół rozprawy z dnia 24 sierpnia 2016 r., k. 188 verte -189 verte akt;
- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie uczestniczki postępowania, B. Ł. – protokół rozprawy z dnia 12 października 2016 r., k. 197 verte – 200 verte akt;
- uzupełniające zapewnienie spadkowe i przesłuchanie uczestniczki postępowania, E. B. – protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2016 r., k. 222 – 22 verte akt;
- uzupełniające zapewnienie spadkowe i przesłuchanie uczestnika postępowania J. Ł. – protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2016 r., 223 akt)

W dniu 30 czerwca 2011 r. Z. J. (1) sporządziła testament własnoręczny, w którym do całości spadku po sobie powołała swoją córkę B. Ł. i przeznaczyła jej cały majątek. W przypadku gdyby B. Ł. nie mogła lub nie chciała dziedziczyć do spadku spadkodawczyni powołała dzieci B. Ł., a wnuki Z. J. (1): E. B. i J. Ł.. W testamencie tym Z. J. (1) wskazała, że pozbawia zachowku swoje córki A. K. i K. K. (1), gdyż za życia zostały już wyposażone finansowo. Nadto Z. J. (1) podała, że powyższego nie otrzymała jej najmłodsza córka tj. B. Ł.. Nadto w testamencie spadkodawczyni oświadczyła, że daruje córce B. Ł. meble, bibliotekę z książkami, fortepian, zastawy stołowe (porcelanę i kryształ). Swoją decyzję w kwestii spadkobrania spadkodawczyni w testamencie motywowała tym, że tylko jej najmłodsza córka B. Ł. nią się opiekuje.

(dowód:

- testament własnoręczny z dnia 30 czerwca 2011 r. - k. 30 akt)

Wnioskodawczyni i uczestnicy postępowania przyznali, że pismo, którym w całości sporządzono testament z dnia 30 czerwca 2011 r. należy do Z. J. (1), tak jak i umieszczony pod treścią testamentu podpis i opatrzenie datą. Nikt z wyjątkiem B. Ł. nie miał informacji o istnieniu tego testamentu przed wszczęciem postępowania o stwierdzeniu nabycie spadku po Z. J. (1). B. Ł. była informowana przez Z. J. (1), że ta zamierza sporządzić testament. W dniu 30 czerwca 2011 r. Z. J. (1) pokazała B. Ł. sporządzony przez siebie testament własnoręczny, mówiąc że jego spisanie poradził jej notariusz.

(dowód:

- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie wnioskodawczyni A. K. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r. - k. 135-137 akt;
- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie uczestniczki postępowania K. K. (1) – protokół rozprawy z dnia 24 sierpnia 2016 r. - k. 188 verte -189 verte akt;
- zapewnienie spadkowe uczestniczki postępowania B. Ł. – protokół rozprawy z dnia 12 października 2016 r., k. 197 verte -200 akt;
- uzupełniające zapewnienie spadkowe uczestniczki postępowania B. Ł. – protokół rozprawy z dnia 6 grudnia 2017 r., k.285 verte akt;
- zapewnienie spadkowe uczestniczki postępowania E. B. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r., k. 137-138 verte akt;
- zapewnienie spadkowe uczestniczka postępowania J. Ł. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r., k. 138 verte -139 akt)

W dniu 5 lipca 2011 r. Z. J. (1) sporządziła testament notarialny przed notariuszem A. C. w Kancelarii Notarialnej we W. przy ul. (...), repertorium A nr 2923/2011. W testamencie tym Z. J. (1) oświadczyła, że do spadku powołuje córkę B. Ł., córkę J., urodzoną (...), zamieszkałą we W. przy ulicy (...) i przeznaczają jej cały majątek. W przypadku, gdyby B. Ł. nie chciała lub nie mogła dziedziczyć, Z. J. (1) oświadczyła, że do spadku powołuje swoje wnuki: E. Ł., córkę A. i B., urodzoną w dniu (...) oraz J. Ł., syna A. i B., urodzonego w dniu (...) i przeznaczyła im cały majątek w częściach równych. Nadto Z. J. (1) oświadczyła, że wydziedzicza swoje córki: A. K., córkę J., urodzoną (...) i K. K. (1), córkę J., urodzoną (...), gdyż uporczywie nie dopełniają one obowiązków rodzinnych względem testatorki, od wielu lat nie utrzymują z testatorką kontaktów, nie interesują się stanem zdrowia testatorki i nie opiekują się nią.

(dowód :

- testament notarialny z dnia 5 lipca 2011 r. sporządzony przed notariuszem A. C. w Kancelarii Notarialnej we W. przy ul. (...), repertorium A nr 2923/2011 – k. 32 – 32 verte akt)

Przed wszczęciem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po Z. J. (1) nikt z wyjątkiem B. Ł. nie miał informacji o istnieniu powyższego testamentu notarialnego z dnia 5 lipca 2011 r.. B. Ł. została poinformowana przez Z. J. (1) w dniu 4 lipca 2011 r., że nazajutrz matka umówiła się z notariuszem, aby potwierdzić testament własnoręczny z dnia 30 czerwca 2011 r. W dniu 5 lipca 2011 r. B. Ł. towarzyszyła matce podczas pobytu w kancelarii notarialnej, czekała na nią w poczekalni.

(dowód:

- zeznania wnioskodawczyni A. K. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r., k. 135-137 akt oraz protokół z rozprawy w dniu 24 sierpnia 2016 r., k. 187-188 akt;
- zeznania uczestniczki postępowania, E. B. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r., k. 137-138 oraz protokół z rozprawy z dnia 7 grudnia 2016 r., k. 222 akt;
- zeznania uczestnika postępowania, J. Ł. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r., k. 138-139 oraz protokół z rozprawy z dnia 7 grudnia 2016 r., k. 223 akt;
- zeznania uczestniczki postępowania, K. K. (1) – protokół rozprawy z dnia 24 sierpnia 2016 r., k. 188-189 akt;
- zeznania uczestniczki postępowania, B. Ł. – protokół rozprawy z dnia 12 października 2016 r., k. 197-200 akt)

W okresie od 27 września 2006 r. do 12 października 2006 r. spadkodawczyni Z. J. (1) przebywała w (...) Szpitalu (...) we W. na Oddziale (...) Urazowo-O. w związku ze złamaniem szyjki kości udowej lewej. W czasie pobytu na tym oddziale wystąpiły u niej objawy mikroudaru mózgu z zespołem opuszkowym. Wówczas spadkodawczyni była konsultowana przez neurologa, wykonano TK głowy. Po zastosowaniu leczenia objawy związane z przebytych mikrudarem ustąpiły. Z powodu utrzymującej się arytmii serca spadkodawczyni w dniu 12 października 2006 r. została przyjęta na Oddział Kardiologiczny powyższego Szpitala. Na Oddziale Kardiologii Z. J. (1) przebywała do 26 października 2006 r. gdzie stwierdzono u niej zatorowość płucną i upośledzenie rozkurczowej funkcji lewej komory serca. Z. J. (1), z uwagi na trudności w poruszaniu się, od powrotu ze szpitala poruszała się przy pomocy kul. Spadkodawczyni leczyła się w Przychodni (...) sp. z o.o. we W. w poradni okulistycznej, chirurgicznej, urologicznej, lekarza rodzinnego, internisty z powodu żylaków podudzi, zapalenia żył, owrzodzenia podudzi, zaćmy, infekcji dróg moczowych, nadciśnienia i niedoczynności tarczycy. Zażywała ona takie leki jak betaloc, letrox, metformin, milogrin, acudumfolicum i kwas aminokapronowy, które to leki nie wpływały ograniczająco na jej stan psychiczny. W 2007 r. wystąpiły u Z. J. (1) zaburzenia równowagi, upadek. Rozpoznano u niej zaburzenia podstawno - kręgowego. W 2008 r. spadkodawczyni była leczona z powodu nasilenia objawów sercowych. Dopiero w dniu 20 kwietnia 2012 r. lekarz pierwszego kontaktu rozpoznał u Z. J. (1) otępienie naczyniowe, nie opisując stanu psychicznego i nie podając objawów o tym świadczących. Od tego czasu rozpoznanie otępienia powtarzało się, a z czasem objawy otępienia nasilały się. W 2015 r. otępienie występujące u spadkodawczyni było znacznie nasilone i potwierdzone przez leczenie szpitalne.

(dowód:

- historia choroby z leczenia w Przychodni (...) sp. z o.o. we W., wpisy od 1981 roku – koperta k. 85 akt;
- dokumentacja medyczna Przychodni (...) sp. z o.o. we W., cz. II – koperta k. 162;
- historia choroby z leczenia w Ośrodku (...) we W. – koperta k. 102 akt;
- dokumentacja medyczna leczenia w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej MSW we W. – koperta k. 105 akt;
- dokumentacja medyczna leczenia w (...) Publicznym Szpitalu (...) we W. – koperta k. 108 akt;
- dokumentacja medyczna leczenia we (...) Centrum (...) – koperta k. 111 akt;
- dokumentacja medyczna leczenia w (...) Szpitalu (...) we W.– koperta k. 127 akt;
- wykaz świadczeń medycznych i zrealizowanych recept – koperta k. 158 akt;
- zeznania wnioskodawczyni A. K. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r., k. 135-137 oraz protokół z rozprawy w dniu 24 sierpnia 2016 r., k. 187-188 akt;
- zeznania uczestniczki postępowania, E. B. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r., k. 137-138 oraz protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2016 r., k. 222 akt;
- zeznania uczestnika postępowania, J. Ł. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r., k. 138-139 oraz protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2016 r., k. 223 akt;
- zeznania uczestniczki postępowania, K. K. (1) – protokół rozprawy z dnia 24 sierpnia 2016 r., k. 188-189 akt;
- zeznania uczestniczki postępowania, B. Ł. – protokół rozprawy z dnia 12 października 2016 r., k. 197-200 akt;
- zeznania świadka A. W. – protokół rozprawy z dnia 13 stycznia 2016 r., k. 87-88 akt;
- zeznania świadka T. W. – protokół rozprawy z dnia 13 stycznia 2016 r., k. 88 akt;
- zeznania świadka K. K. (3) – protokół rozprawy z dnia 13 stycznia 2016 r., k. 89 akt;
- zeznania świadka M. B. – protokół rozprawy z dnia 18 maja 2016 r., k. 172-173 akt)

Z. J. (1) była osobą energiczną, o silnym charakterze, mającą własne zdanie i lubiącą przebywać w centrum uwagi. Aktywnie udzielała się w działalności kościelnej, była zaangażowana w działalność (...) Stowarzyszenia (...) św. W. a P., spotykała się ze znajomymi, między innymi z panem S. i samodzielnie dbała o swoje potrzeby. Dopiero na rok do półtora roku przed śmiercią spadkodawczyni, ze względu na pogarszający się stan zdrowia i zaistniałe otępienie, wymagała opieki innych osób. Opieka ta polegała na sporządzaniu posiłków, karmieniu, zaprowadzaniu do toalety, pomocy przy ubieraniu. Spadkodawczyni do końca swojego życia mieszkała ze swoją najmłodszą córką B. Ł. i jej mężem A. Ł..

(dowód:

- dyplom Stowarzyszenia (...) św. W. a P. – k. 204 akt;
- zeznania wnioskodawczyni A. K. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r., k. 135-137 oraz protokół z rozprawy w dniu 24 sierpnia 2016 r., k. 187-188 akt;

- zeznania uczestniczki postępowania E. B. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r., k. 137-138 oraz protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2016 r., k. 222 akt;
- zeznania uczestnika postępowania J. Ł. – protokół rozprawy z dnia 9 marca 2016 r., k. 138-139 oraz protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2016 r., k. 223 akt;
- zeznania uczestniczki postępowania K. K. (1) – protokół rozprawy z dnia 24 sierpnia 2016 r., k. 188-189 akt;
- zeznania uczestniczki postępowania B. Ł. – protokół rozprawy z dnia 12 października 2016 r., k. 197-200 akt;
- zeznania świadka M. B. – protokół rozprawy z dnia 18 maja 2016 r., k. 172-173 akt)

W momencie sporządzania testamentów, tj. w dniu 30 czerwca 2011 r., w dniu 5 lipca 2011 r. oraz w dniu 12 sierpnia 2008 r., Z. J. (1) nie znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. W tych datach nie występowały u Z. J. (1) zaburzenia psychiczne ograniczające zdolność do podejmowania decyzji i wyrażania woli.

(dowód:

- opinia sądowo-psychiatryczna z dnia 14 lipca 2017 r. wydana przez biegłą sądową z zakresu psychiatrii lek. med. J. B. – k. 231-253 akt).

### ***Sąd zważył, co następuje.***

Wniosek A. K. oraz uczestniczki postępowania K. K. (1) o stwierdzenie nabycia spadku po Z. J. (1) na podstawie ustawy przez jej córki: A. K., K. K. (1) oraz B. Ł., w częściach równych, nie zasługuje na uwzględnienie.

Za zasadny należy natomiast uznać wniosek uczestniczki postępowania B. Ł., a także wnioski uczestników postępowania E. B. i J. Ł. o stwierdzenie nabycia spadku po Z. J. (1) na podstawie sporządzonych przez nią testamentów, w całości przez jej córkę B. Ł..

Zgodnie z art. 1025 § 1 k.c. sąd na wniosek osoby mającej w tym interes, stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę. Bez wątpienia wnioskodawczyni A. K. jako córka spadkodawczyni i należąca do kręgu spadkobierców ustawowych była legitymowana czynnie do wystąpienia z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej Z. J. (1). Natomiast uczestnicy postępowania K. K. (1), B. Ł., E. B. i J. Ł., jako osoby należące do kręgu spadkobierców ustawowych i testamentowych byli zainteresowani w sprawie, albowiem wynik niniejszego postępowania dotyczył ich praw.

Tytułem wstępu wskazać należy, że w oparciu o odpisy skrócone aktów stanu cywilnego wnioskodawczyni i uczestników postępowania oraz odpis skrócony aktu zgonu spadkodawczyni, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron, Sąd ustalił, że Z. J. (1), w dacie śmierci była wdową i posiadała troje dzieci – A. K., K. K. (1) oraz B. Ł.. Wnukami Z. J. (1) byli zaś E. B. i J. Ł., dzieci B. Ł., których to spadkodawczyni powołała do spadku na podstawie testamentów notarialnych z dnia 12 sierpnia 2008 r. i z dnia 5 lipca 2011 r. oraz własnoręcznego z dnia 30 czerwca 2011 r., w razie gdyby jej córka B. Ł. nie mogła lub nie chciała dziedziczyć. Spadkodawczyni zawarła związek małżeński jeden raz, w chwili śmierci była wdową oraz nie posiadała innych dzieci tj. pozamałżeńskich ani przysposobionych, co również stanowiło okoliczności bezsporne.

Stosownie do treści art. 926 § 1 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu, przy czym pierwszeństwo przyznaje się testamentowi, który najpełniej odzwierciedla wolę spadkodawcy. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą (art. 926 § 2 k.c.). Ponadto dziedziczenie ustawowe ma miejsce w sytuacji, gdy spadkodawca sporządził testament, jednakże testament ten okazał się nieważny. W myśl art. 670 k.p.c. sąd bada z urzędu, kto jest spadkobiercą. W szczególności bada, czy spadkodawca pozostawił testament. W postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku rola sądu jest determinowana ustawowym nakazem działania z urzędu, a rozstrzygnięcie



zapada niezależnie od wniosków i stanowiska stron, lecz stosownie do wyników postępowania dowodowego oraz norm prawa materialnego, mających zastosowanie w danym stanie faktycznym. Nie wyłącza to ogólnych przepisów dotyczących postępowania dowodowego i nie zwalnia zainteresowanych z obowiązku udowodnienia twierdzeń, z których wywodzą korzystne dla siebie skutki prawne ani nie nakłada na sądy orzekające obowiązku prowadzenia postępowania dowodowego z urzędu, lecz chodzi przede wszystkim o zbadanie z urzędu, stosownie do treści zebranego materiału dowodowego, kto jest spadkobiercą (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2011 r., sygnatura akt I CSK 12/11, LEX nr 960516).

Po myśli art. 941 k.c. rozrządzić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament. Testament jest czynnością prawną jednostronną, o charakterze osobistym, odwoalnym, zawierającą rozporządzenie spadkodawcy dokonane mortis causa. Jest on czynnością prawną wysoce sformalizowaną, z którą ustawa wiąże ściśle określone wymogi formalne, dalej idące niż wobec czynności inter vivos. Czynność sporządzenia testamentu wymaga zatem zachowania odpowiedniej formy, przy czym przepisy dotyczące formy testamentu mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Istotne znaczenie ma wymóg, aby spadkodawca działał cum animo testandi, czyli z wolą wywołania skutków prawnych na wypadek śmierci (E. Skowrońska-Bocian, J. Wierciński, Art. 945 [w:] J. Gudowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom VI. Spadki, wyd. II, WKP 2017). Charakter testamentu kwalifikuje go jako dokument zawierający oświadczenie woli spadkodawcy – testatora dokonującego rozporządzeń swym majątkiem spadkowym. W rozporządzeniach testamentowych testator wskazuje osoby, które mają otrzymać po nim określone korzyści, tj. określa osoby spadkobierców, zapisobierców i dalszych zapisobierców. Spadkodawca może powołać w testamencie do dziedziczenia jedną lub kilka osób, może powołać spadkobiercę do części lub całości spadku, jak też może wyłączyć od dziedziczenia określone osoby z kręgu spadkobierców ustawowych testamentem negatywnym. W zakresie ustalenia treści konkretnych rozporządzeń testator ma pełną swobodę w granicach określonych przepisami prawa spadkowego (tzw. zasada swobody testowania).

Dla zachowania ważności testamentu należy go sporządzić w jednej z przepisanych prawem form. Ustawa wśród tzw. zwykłych form testamentu przewiduje możliwość jego sporządzenia w formie testamentu własnoręcznego (art. 949 k.c.) oraz w formie aktu notarialnego (art. 950 k.c.), do którego zastosowanie znajdują przepisy ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 1796).

W niniejszej sprawie przedłożone zostały trzy testamenty sporządzone przez Z. J. (1): testament własnoręczny (pisemny) z dnia 30 czerwca 2011 r., testament notarialny z dnia 5 lipca 2011 r. oraz testament notarialny z dnia 12 sierpnia 2008 r. Zgodnie z treścią wszystkich powyżej wskazanych testamentów Z. J. (1) do spadku po sobie powołała swoją córkę B. Ł. przeznaczając jej cały swój majątek. Jednocześnie w przypadku gdyby B. Ł. nie mogła lub nie chciała dziedziczyć do spadku spadkodawczyni powołała swoje wnuki: E. Ł.-B. i J. Ł. przeznaczając im cały majątek w częściach równych. Dodatkowo z treści testamentu własnoręcznego z dnia 30 czerwca 2011 r. wskazano, że spadkodawczyni pozbawia zachowku (wydziedzicza) pozostałe córki gdyż za życia wyposażyła je, zaś najmłodsza córka tj. B. Ł., tego nie otrzymała. Z kolei, w testamencie notarialnym z dnia 5 lipca 2011 r. spadkodawczyni oświadczyła, że wydziedzicza swoje córki: A. K. i K. K. (1), gdyż uporczywie nie dopełniają one obowiązków rodzinnych względem testatorki, od wielu lat nie utrzymują z nią kontaktów oraz nie interesują się jej stanem zdrowia i nie opiekują się nią. Natomiast testament notarialny z dnia 12 sierpnia 2008 r. nie zawierał informacji odnośnie starszych córek Z. J. (1), w tym o ich wydziedziczeniu.

W tym miejscu Sąd, na marginesie, zwraca uwagę, że kwestia wydziedziczenia, a więc pozbawienia prawa do zachowku nie jest przedmiotem sprawy o stwierdzenie nabycia spadku i to czy nastąpiło wydziedziczenie oraz czy jest ono skuteczne nie wpływa na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy. Zagadnienie wydziedziczenia oraz jego skuteczność może być rozstrzygane jedynie w sprawie o zachowek

Wnioskodawczyni A. K. i uczestniczka postępowania K. K. (1), zarzuciły, że testamenty sporządzone przez spadkodawczynię są nieważne. Zarzuciły, że stan zdrowia spadkodawczyni w chwili sporządzania testamentów był tego z pewnością już rodzaju, że w zupełności wyłączał świadome i swobodne podjęcie decyzji oraz wyrażenie woli, albowiem Z. J. (1) od wielu lat cierpiała na postępującą i nieuleczalną chorobę Alzheimera, a nadto już w

2006 r. badanie TK mózgu wykazało istotne zmiany w mózgu upośledzające zdolność do rozumienia znaczenia podejmowanych decyzji. Ponadto zarzuciły, że spadkodawczyni sporządzając testamenty mogła znajdować się pod wpływem gróźb B. Ł., której się bała. Jako podstawę nieważności testamentów wskazały art. 945 § 1 k.c.

Sąd po przeanalizowaniu materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności opinii sądowo-psychiatrycznej sporządzonej w dniu 14 lipca 2017 r. przez biegłą sądową z zakresu psychiatrii lekarza (...), dokumentacji medycznej dotyczącej spadkodawczyni, zapewnień spadkowych i przesłuchania stron oraz zeznań świadków uznał powyższe zarzuty za niezasadne.

Zgodnie z treścią art. 945 § 1 k.c. testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony: a) w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, b) pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby testamentu tej treści, c) pod wpływem groźby. Ustawowa regulacja wad oświadczenia woli zawarta w części ogólnej Kodeksu cywilnego (art. 82-88 k.c.) została zatem w znaczny sposób zmodyfikowana i dostosowana do charakteru czynności prawnej *mortis causa*, jaką jest testament. Z istoty tej czynności wynika bowiem, że nie istnieje potrzeba ani ochrony praw osób trzecich, ani też bezpieczeństwa obrotu. Ochronie podlega tylko wola testatora, który w chwili dokonywania oceny ważności testamentu już nie żyje.

Odnosząc się do wady testamentu polegającej na sporządzeniu go w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, należy wskazać, że w orzecznictwie i doktrynie podkreśla się, iż stan wyłączający swobodne i świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest anormalnym stanem psychicznym, w którym występują zaburzenia świadomości, pod wpływem których testator nie zdaje sobie wyraźnie sprawy z tego, że sporządza testament określonej treści, bądź też zaburzenia wewnętrznej swobody postępowania polegające na pozostawaniu pod dominującym wpływem czyjejś sugestii, bądź chorobowych pobudek lub motywów. W wypadku powstania wątpliwości, czy testament został sporządzony świadomie i swobodnie, zachodzi potrzeba ustalenia stanu psychicznego i zbadania stanu umysłu testatora w chwili sporządzania testamentu. Przy tym stwierdzenie u spadkodawcy choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego, czy zaburzeń czynności psychicznych nie powoduje samo przez się nieważności testamentu. Dla wykazania, że spadkodawca znajdował się w stanie, o jakim mowa w powołanym wyżej przepisie, koniecznym jest wykazanie, że cierpiał on na chorobę psychiczną, niedorozwój umysłowy bądź też inne zaburzenia czynności psychicznych mogące powodować ograniczenie swobody decyzji i wyrażenie woli w chwili testowania. Podkreślić przy tym należy, że przy sporządzaniu testamentu brak świadomego albo swobodnego powzięcia decyzji i wyrażenia woli może wynikać z jakichkolwiek powodów, a testator nie musi znajdować się w stanie nieprzytomności lub zakłócenia czynności psychicznych. Stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli, jak i stan wyłączający swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli musi jednak wynikać z przyczyny wewnętrznej, umiejscowionej w samym podmiocie składającym oświadczenie woli tj. stanu, w jakim znajduje się osoba składająca oświadczenie woli, a nie z okoliczności zewnętrznych, w jakich osoba ta się znalazła. Źródłem rzeczony wady oświadczenia woli są zatem właściwości psychiki lub procesu myślowego, znajdujące się „wewnątrz” osoby składającej oświadczenie woli. Same natomiast sugestie osób trzecich nie wyłączają swobody powzięcia decyzji, gdyż w przeciwnym wypadku niemal każde oświadczenie woli dotknięte byłoby omawianą wadą, rzadko bowiem człowiek działa zupełnie swobodnie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2011 r., sygnatura akt I CSK 115/11, LEX nr 1112728). Jednocześnie sama okoliczność, że testament został sporządzony w formie aktu notarialnego, nie stanowi przeszkody do wykazania jego nieważności według art. 945 k.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 1985 r., sygnatura akt III CRN 181/85, LEX nr 83802). Powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest swobodne, gdy zarówno proces decyzyjny, jak i uzewnętrznienie woli nie zostały zakłócone przez destrukcyjne czynniki wynikające z właściwości psychiki czy procesu myślowego osoby składającej oświadczenie woli. Stan wyłączający swobodę musi wynikać z przyczyny wewnętrznej, umiejscowionej w samym podmiocie składającym oświadczenie woli, a nie w sytuacji zewnętrznej. Stan wyłączający swobodę należy rozumieć jako wykluczający możliwość podejmowania jakiegokolwiek samodzielnej decyzji lub inaczej jako sytuację wyłączającą możliwość swobodnego, nieskrępowanego wyboru zachowania (tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 7 lutego 2006 r., sygnatura akt IV CSK 7/05, LEX nr 180191 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 sierpnia 2014 r., sygnatura akt VI ACa 1180/13, LEX nr 1511762).

W niniejszej sprawie, wobec zarzutów wnioskodawczynie i uczestniczki K. K. (1) o braku istnienia u spadkodawczynie w chwili sporządzania testamentów stanu świadomego albo swobodnego powzięcia decyzji i wyrażenia woli Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii celem ustalenia czy spadkodawczynie Z. J. (1) w chwili sporządzania testamentów, tj. w dniu 30 czerwca 2011 r., w dniu 5 lipca 2011 r. oraz w dniu 12 sierpnia 2008 r. znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dokonanie takiej oceny nie jest możliwe bez posiadania wiadomości specjalnych z zakresu psychiatrii, co stanowiło przyczynę do zlecenia sporządzenia opinii biegłemu z tej specjalności. Dopiero bowiem ustalenie przez biegłego z zakresu psychiatrii, że w chwili składania oświadczenia woli testator znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli może prowadzić do stwierdzenia nieważności testamentu na tej podstawie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1976 r., sygnatura akt III CRN 25/76, LEX nr 5023). Wskazać ponadto należy, że nie stoi na przeszkodzie wydaniu przez biegłego właściwej opinii fakt, że osoba, której miałaby ona dotyczyć, nie żyje. Akceptacja takiego stanowiska prowadziłaby bowiem do niemożności wykazania nieważności testamentu z przyczyny wymienionej w art. 945 § 1 pkt 1 k.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 1985 r., sygnatura akt III CRN 181/85, LEX nr 83802). Opinię sądowo – psychiatryczną sporządziła w dnia 14 lipca 2017 r. biegła sądowa z zakresu psychiatrii J. B. na podstawie materiału zgromadzonego w aktach sprawy, w szczególności na podstawie dokumentacji medycznej dołączonej do akt, zeznań świadków oraz zapewnień spadkowych i przesłuchań stron. Sąd dokonał oceny powyższej opinii stosownie do treści art. 233 § 1 k.p.c. i na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2000 r. (...), OSNC 2001/4/64). W ocenie Sądu przedmiotową opinią, uznać należało za wiarygodną, jest bowiem wyczerpująca, jasna, logiczna i zrozumiała, a nadto sporządzona w sposób rzetelny. Z opinii tej jednoznacznie wynika stan faktyczny i materiał dowodowy, na jakim oparła się biegła, zaś wnioski z niej płynące i formułowane są kategoryczne, logiczne i jasne. Biegła w czytelny, zrozumiały, a przy tym rzeczowy sposób opisała względy, jakimi kierowała się przy ustaleniu stanu psychicznego i stanu umysłu testatora Z. J. (1) w chwili sporządzania wszystkich testamentów. Stwierdzenia zawarte w kompletnej opinii są przekonujące oraz znajdują potwierdzenie w pozostałym zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Ponadto należy zauważyć, że strony nie kwestionowały opinii biegłej sądowej zakresu psychiatrii. Tym samym, biorąc powyższe pod uwagę, Sąd dał sporządzonej w sprawie opinii sądowo-psychiatrycznej wiarę w całości.

Zgodnie z opinią sądowo – psychiatryczną biegłej sądowej z zakresu psychiatrii J. B. z dnia 14 lipca 2017 r., analiza danych zebranych w toku niniejszego postępowania nie pozwala przyjąć, że spadkodawczynie Z. J. (1) w chwili sporządzenia każdego z testamentów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Wnioskodawczynie K. K. (1) i uczestniczka postępowania A. K. wskazały, że już w 2006 r., podczas pobytu Z. J. (1) w (...) Szpitalu (...) we W., badanie TK wykazało istotne zmiany w mózgu spadkodawczynie, upośledzające zdolność do rozumienia znaczenia podejmowanych decyzji. Należy jednak zauważyć, że w 2006 r., w czasie pobytu spadkodawczynie w (...) Szpitalu (...) we W. w związku ze złamaniem szyjki kości udowej, u Z. J. (1) istotnie wykryto liczne schorzenia, w tym rozpoznano u niej objawy mikroudaru mózgu z zespołem opuszkowym. Objawy te zostały skonsultowane z neurologiem, wykonano również stosowne badania. Po zastosowanym leczeniu objawy związane z mikroudarem wycofały się, zaś dalsze hospitalizacje i leczenie stacjonarne nie wykazały, aby u spadkodawczynie występowały zaburzenia psychiczne, w tym otępienie. Co prawda świadek A. W. - córka wnioskodawczynie, uczestniczka postępowania K. K. (1) oraz wnioskodawczynie zauważyły w 2006 r. u spadkodawczynie zaburzenia pamięci i zmiany emocjonalności, w tym impulsywność, jednakże jak wskazała biegła sądowa J. B. są to tylko organiczne zaburzenia osobowości, które nie znoszą zdolności decyzyjnych i nie stanowią o stanie otępienia, samo zaś zapominanie o pewnych faktach nie jest podstawą do rozpoznania u spadkodawczynie otępienia. Zgodne zeznania stron i świadków co do zaobserwowanych przez nich objawów otępienia u Z. J. (1) dotyczą okresu od 2014 r., czyli już po sporządzeniu przez nią testamentów. Okoliczność ta pokrywa się z danymi zawartymi w dokumentacji medycznej, zgodnie z którą rozpoznanie ewidentnego i nasilonego zespołu otępienia przypada na rok 2014 r., zaś łagodne objawy i stwierdzenie otępienia pojawiało się najwcześniej w 2012 r..

Z powyższego wynika jednoznacznie, że w datach sporządzania testamentów, tj. 30 czerwca 2011 r., 5 lipca 2011 r. oraz 12 sierpnia 2008 r. Z. J. (1) nie miała zniesionej zdolności do podjęcia świadomych decyzji i pokierowania swoją wolą. Objawy, które świadczą o ograniczonym kontakcie z rzeczywistością pojawiły się najwcześniej (w ograniczonej formie) w 2012 r., nasiloną, stwierdzoną w wyniku leczenia szpitalnego postać przybrały zaś w pod koniec 2014 r. i w 2015 r, tj. w ostatnim okresie życia spadkodawczyni. W świetle powyższych okoliczności należy stwierdzić, że zarzut wnioskodawczyni i uczestniczki postępowania K. K. (1) dotyczący istnienia problemów psychicznych testatorki już w 2006 r., a wpływających na jej zdolność testowana w zakresie świadomego albo swobodnego powzięcie decyzji i wyrażenia woli uznać należy za całkowicie bezzasadny.

Wnioskodawczyni A. K. oraz uczestniczka postępowania K. K. (1) wskazały również, że zachodzi istota wątpliwość co do poczytalności spadkodawczyni Z. J. (1) o czym miałyby świadczyć fakt, iż w dwóch sporządzonych w krótkich odstępach czasu testamentach, tj. testamencie własnoręcznym z dnia 30 czerwca 2011 r. i notarialnym z dnia 5 lipca 2011 r., podawała ona odmienne przyczyny wydziedziczenia wnioskodawczyni i uczestniczki K. K. (1). W ocenie Sądu argumentacja tą jest nietrafna i w żaden sposób nie wpływa na ważność powyższych testamentów. Zgodnie z zasadną swobodnego testowania testator ma pełną swobodę, w granicach określonych przepisami prawa spadkowego, w ustalaniu treści konkretnych rozporządzeń testamentowych. Zasada ta nie została wypowiedziana w ustawie, niemniej została ona powszechnie przyjęta w praktyce. I tak, spadkodawca może ustanowić spadkobiercą dowolną osobę, zarówno z kręgu krewnych lub powinowatych, jak i osobę obcą. Jedyne ograniczenie wynika tu z art. 927 k.c., który nakazuje aby osoba powołana do spadku żyła, a osoba prawna istniała w chwili otwarcia spadku (E. Skowrońska-Bocian, Prawo spadkowe, wydanie 9, Warszawa 2012, s. 107). Przedstawioną wyżej zasadę swobody testowania należy odnieść również do rozporządzeń zawartych w testamencie, innych niż ustanowienie spadkobiercy, w tym również pozbawienia zachowku. Pozbawienie zachowku, czyli tzw. wydziedziczenie sensu stricto, stanowi najsurowszą sankcję w stosunku do spadkobiercy ustawowego (ibidem, s. 111). Zdaniem Sądu spadkodawczyni, w ramach zasady swobody testowania, mogła w każdym z testamentów wskazywać inną przyczynę pozbawienia zachowku wnioskodawczyni i uczestniczki postępowania K. K. (1) nawet jeżeli wskazywanie innej przyczyny następuje w niedługim odstępie czasu. Ponadto należy zauważyć, że testament z dnia 30 czerwca 2011 r. jest testamentem własnoręcznym który spadkodawczyni sporządzała bez udziału osoby posiadającej wiedzę prawniczą i sformułowała przyczynę wydziedziczenia w tak jak uważała to za najbardziej właściwe. Natomiast testament z dnia 5 lipca 2011 r. był sporządzany przy udziale notariusza i niewątpliwie wskazana w nim przyczyna pozbawienia zachowku była formułowana przy użyciu określeń które używa kodeks cywilny. Przede wszystkim należy wskazać, że okoliczność innego sformułowania bądź nawet wskazywania w testamentach innej przyczyny lub przyczyn wydziedziczenia w żaden sposób nie świadczy o istnieniu problemów natury psychicznej u spadkodawczyni. Tym samym nie sposób jest uznać, że na tle treści obu testamentów, uzasadnione jest powzięcie wątpliwości co do poczytalności spadkodawczyni w chwili testowania.

Sporządzona w sprawie opinia sądowo-psychiatryczna z dnia 14 lipca 2017 r. zawiera również odpowiedź na pytanie, czy w celu ustalenia czy spadkodawczyni Z. J. (1) w chwili sporządzania testamentów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli zachodzi konieczność wydania opinii również przez biegłego sądowego z zakresu neurologii, bądź przez biegłego lekarza innej specjalności. Z opinii jednoznacznie wynika, że nie zachodzi taka konieczność, ponieważ ocena świadomości człowieka, jego stanu psychicznego i zdolności podejmowania decyzji należy do kompetencji lekarza psychiatry. Sąd podzielił stanowisko wyrażone w opinii uznając, iż wystarczająca jest w tym przypadku wiedza biegłego z zakresu psychiatrii. Przedstawiona przez biegłego powołanego w sprawie opinia, z przyczyn już wyżej wskazanych, zawiera kompletne rozważenie problemu zdolności testowania i nie budzi wątpliwości, które uzasadniałyby konieczność powołania biegłego także z zakresu neurologii, tym bardziej, że wnioskodawczyni i uczestniczka postępowania K. K. (1) w piśmie procesowym datowanym na dzień 4 października 2017 r. cofnęły swój wniosek dowodowy o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu neurologii.

Odnosząc się do wady oświadczenia woli jakim jest testament, w postaci groźby, należy wskazać, że występuje ona wtedy, gdy jedna osoba chcąc zmusić inną osobę do złożenia oświadczenia woli określonej treści, zapowiada użycie

środków, które sprowadzą niekorzystne skutki w razie niezłożenia tego oświadczenia. Istota groźby tkwi w wywołaniu stanu obawy, który to stan obawy stanowi przyczynę złożenia oświadczenia woli (E. Skowrońska-Bocian, J. Wierciński, Art. 945 [w:] J. Gudowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom VI. Spadki, wyd. II, WKP 2017). Należy wskazać, że groźba, o której mowa w art. 945 § 1 pkt 3 k.c. nie musi być poważna, wystarczy, że testament zostanie pod jej wpływem sporządzony. Ponadto, aby stwierdzić, że testament o określonej treści powstał pod wpływem groźby, nie musi być ona jedynym powodem do jego sporządzenia. Wystarczy, że groźba miała znaczny wpływ przy podejmowaniu przez testatora decyzji odnośnie określonych rozporządzeń testamentowych (ibidem).

W niniejszej sprawie wnioskodawczynie i uczestniczka postępowania K. K. (1) wskazały, że spadkodawczynie mogła sporządzić testamenty określonej treści, kierując się strachem przed swoją córką B. Ł., z którą zamieszkiwała. Wyżej wskazane twierdziły, że Z. J. (1) w ostatnich latach swojego życia praktycznie nie wychodziła z domu, jednocześnie uczestniczka postępowania B. Ł. w istotny sposób ograniczała swoim siostrom odwiedzanie matki, miały one z nią kontakt przede wszystkim telefoniczny. Wnioskodawczynie i uczestniczka postępowania K. K. (1) wskazały też, że spadkodawczynie zwierzała im się, że boi się swojej najmłodszej córki, która ponadto często dopuszcza się wobec niej przemocy słownej. Wnioskodawczynie A. K. wskazała również, że spadkodawczynie miała poczucie winy wobec B. Ł., ponieważ spadkodawczynie nie chciała mieć trzeciego dziecka (którym była właśnie B. Ł.). Ponadto uczestniczka B. Ł. miała pretensje o to, że nic nie dostaje od matki, a gdy coś otrzymywała nie była z tego zadowolona. Wnioskodawczynie A. K. wspomniała również, że między spadkodawczynią, a najmłodszą córką dochodziło do częstych kłótni, spadkodawczynie wspomniała nawet, że uderzyła swoją najmłodszą córkę kulami oraz przycięła jej palce drzwiami. Informacje o kłótniach między spadkodawczynią, a najmłodszą córką potwierdziła również uczestniczka postępowania K. K. (1).

Biorąc pod uwagę całokształt zeznań świadków i uczestników postępowania należało uznać, że zarzut, iż spadkodawczynie Z. J. (1) sporządzała testamenty pod wpływem gróźb uczestniczki postępowania B. Ł. jest bezpodstawny. W rzeczywistości nie ma żadnych dowodów na to, że spadkodawczynie była osobą zastraszoną i podatną na wpływy, wręcz przeciwnie, z przedstawionych dowodów jawi się ona jako osoba o silnym charakterze. Z zeznań uczestników postępowania B. Ł., E. B., J.-Ł. oraz świadka M. B. wynika, że spadkodawczynie była osobą energiczną i samodzielną, lubiącą towarzystwo i przebywanie w centrum uwagi. Między spadkodawczynią, a jej córką B. Ł. dochodziło do kłótni, jako że obie były nieustępliwe i nie miały w zwyczaju poddawania się cudzej woli. Także biorąc pod uwagę zeznania wnioskodawczynie i uczestniczki postępowania K. K. (1) trudno nie odnieść wrażenia, że spadkodawczynie Z. J. (1) nie była osobą zastraszoną i uległą. Wyżej wskazane podały, że spadkodawczynie bała się najmłodszej córki, ale jednocześnie przyznają, że Z. J. (1) była osobą energiczną, znającą swoją wartość (o czym świadczy chociażby wzmianka wnioskodawczynie A. K. poczyniona w zeznaniach odnośnie szlacheckiego pochodzenia swojej matki) i potrafiącą się przeciwstawić innym. Z zeznań wnioskodawczynie i uczestniczki postępowania K. K. (1) wynika, że zdarzyło się, iż spadkodawczynie użyła przemocy fizycznej wobec swojej najmłodszej córki, tj. biła ją kulami i przytrzasnęła palce drzwiami. Jednocześnie wnioskodawczynie i uczestniczka postępowania K. K. (1) nie wspominają, aby ich siostra B. Ł. reagowała na podobne akty przemocy, twierdząc jedynie, że często kłóciła się z matką, używając przy tym przykrych wyrażań. W świetle powyższego nie ma zatem podstaw, aby uznać, że spadkodawczynie Z. J. (1) była pod jakimkolwiek wpływem swojej najmłodszej córki, aby czuła przed nią strach i w związku z tym odczuwała konieczność podporządkowania się jej woli i sporządzenia testamentu na jej rzecz. Nie ma również podstaw, aby uznać, że relacje między spadkodawczynią, a uczestniczką postępowania B. Ł. były szkodliwe dla tej pierwszej, czy też odstawały od normalnych stosunków między matką, a córką. Ponadto należy zauważyć, że spadkodawczynie sporządziła nie jeden a trzy testamenty w których zawsze jedyną spadkobierczynią po niej ustanawiała córkę B. Ł.. Niewątpliwie okoliczność ta przemawia nie tylko na ciągłość i nie zmienności ostatniej woli spadkodawczynie, ale także czyni nieprawdopodobnym aby każdy z testamentów został sporządzony pod wpływem groźby. Sąd, biorąc pod uwagę powyższe, nie dopatrywał się zatem zaistnienia przesłanki nieważności testamentu określonej w art. 945 § 1 pkt 3 k.c.

Z uwagi na poczynione ustalenia Sąd stwierdził, stwierdzić, że spadek po Z. J. (1) zmarłej w dniu 21 marca 2015 r. we W., mającej ostatnie miejsce zwykłego pobytu we W. przy ul. (...), na podstawie testamentu notarialnego z dnia 12 sierpnia 2008 r. sporządzonego w Kancelarii Notarialnej we W. przed notariuszem A. C. repertorium A nr

5117/2008, testamentu własnoręcznego z dnia 30 czerwca 2011 r. oraz testamentu notarialnego z dnia 5 lipca 2011 r. sporządzonego w Kancelarii Notarialnej we W. przed notariuszem A. C. repertorium A nr 2923/2011 nabyła córka B. Ł. w całości wprost. Należy zaznaczyć, że w niniejszej sprawie nabycie spadku nastąpiło na podstawie wszystkich trzech sporządzonych przez spadkodawczynię testamentów gdyż każdy z nich jest ważny i żaden z nich nie został odwołany. Co do zasady sporządzenie nowego testamentu może pociągnąć za sobą odwołanie poprzedniego w sposób dorozumiały. Jeżeli jednak spadkodawca nie zaznaczy, że odwołuje poprzedni testament, odwołaniu ulegają jedynie te rozrządzenia poprzedniego (starszego) testamentu, których nie można pogodzić z postanowieniami testamentu nowego (późniejszego), co wynika z regulacji zawartej w treści art. 947 k.c. A zatem gdy wszystkie testamenty sporządzone w różnym czasie przez jednego spadkodawcę zawierają rozrządzenia wzajemnie niesprzeczne, wówczas wszystkie te testamenty są ważne i skuteczne oraz stanowią podstawę dziedziczenia. W literaturze wywiedziono, że wobec braku wyraźnej wzmianki o odwołaniu poprzedniego testamentu, w mocy pozostaną wszystkie nie wykluczające się postanowienia spadkodawcy zawarte zarówno w starym, jak i nowym testamencie, nawet gdyby w drodze wykładni testamentu można było ustalić inny zamiar testatora (zob. S. Wójcik, F. Zoll, w: SPP, t. 10, 2013, s. 365–366). Taka też sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie gdyż postanowienia pierwszego i drugiego testamentu co do kwestii powołania spadkobiercy są takie same jak trzeciego, a zatem nie są w tym zakresie sprzeczne.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności Sąd na podstawie powoływanych i cytowanych artykułów orzekł jak w punkcie I sentencji postanowienia.

W punkcie II sentencji postanowienia Sąd orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. W postępowaniu nieprocesowym zasadą jest to, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie. Oznacza to, że uczestnika obciążają koszty tej czynności, której sam dokonał, jak i czynności podjętej w jego interesie, także przez sąd, na jego wniosek lub z urzędu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2010 r., sygnatura akt III CZ 47/10, LEX nr 970082). Ta ogólna zasada nie doznaje wyjątków, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub chociaż nie są w równym stopniu zainteresowani, ich interesy są wspólne. W pozostałych wypadkach sąd może od tej zasady odstąpić i na żądanie uczestnika, albo z urzędu, jeżeli działa bez adwokata lub rady prawnego orzec stosownie do reguł określonych w art. 520 § 2 lub 3 k.p.c. Dla ich zastosowania istotne jest stwierdzenie, czy między uczestnikami postępowania w danej sprawie zachodzi sprzeczność interesów i czy są oni w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2011 r., sygnatura akt II CZ 55/11, LEX nr 949024).

Należy uznać, że w niniejszej sprawie nie zachodzi sprzeczność interesów, która uzasadniałaby odstępianie od ogólnej zasady wyrażonej w art. 520 § 1 k.p.c. Jakkolwiek uczestnicy postępowania w omawianej sprawie mieli odmienną wizję jej rozstrzygnięcia, to wskazać należy, że ich interesy były co do zasady wspólne i sprowadzały się do stwierdzenia nabycia spadku. Zaznaczyć także należy, że w orzecznictwie przyjmuje się, iż sprzeczność interesów nie występuje między tymi uczestnikami (współwłaścicielami, spadkobiercami), którzy domagają się m.in. działu spadku, podziału majątku wspólnego, stwierdzenia nabycia spadku, niezależnie od tego, jaki sposób dokonania podziału proponują i jakie wnioski składają w tym względzie (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2011 r., sygnatura akt II CZ 55/11, LEX nr 949024). W związku z powyższym należało orzec, że strony (każdy z uczestników) ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie, stosownie do treści art. 520 § 1 k.p.c.